

Särskild utredning

Väg 53 - infart Eskilstuna

Stenkvista och Klosters socknar, Eskilstuna kommun,
Södermanlands län

Lars Norberg

Särskild utredning

Väg 53 - infart Eskilstuna

Stenkvista och Klosters socknar, Eskilstuna kommun,
Södermanlands län

Lars Norberg

ARKEOLOGISKA MEDDELANDEN 2001:05

© 2001 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
arkiv.bibliotek@kuf.dll.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg och Patrik Gustafsson.
Omslag och inlaga är reproducerad vid Sörmlands museum.
Kart- och ritmaterial: Lars Norberg och Patrik Gustafsson
Omslagsbild: Södermanlands län. Undersökningsområdets geografiska läge
markerat med röd punkt.

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande 97.0350

Nyköping 2001

ISSN 1402-9650

Innehåll

Utgångspunkt 4

Syfte och metod 4

Syfte
Metod

Landskap 4

Natur
Kultur

Beskrivning av den särskilda utredningen 9

Inledning
Det äldre kartmaterialet
Provrutor
Schakt

Resultat 11

Objektbeskrivningar

Hänvisningar 15

Otryckta källor
Tryckta källor
Kartmaterial

Administrativa uppgifter 16

Teckenförklaringar

Bilagor

1. Schakttabell
2. Anläggningsregister
3. Fyndregister
- 4-9. Utdrag ur plankartor.

Utgångspunkt

Vägverket, Region Mälardalen studerar möjligheten att bygga om infarten från Stenkvista in mot Eskilstuna. För att bedöma om fornlämning berörs av arbetsföretaget har Länsstyrelsen i Södermanlands län fattat beslut om en särskild utredning enligt 2 kapitlet 11§ KML (220-5694-2001). Uppdragsgivare var Vägverket, Region Mälardalen. Ansvarig för den särskilda utredningen samt rapporten var Lars Norberg. Analys och genomgång av det äldre kartmaterialet har genomförts av Fredrik Engman vid Sörmlands museum.

Utredningsområdet sträcker sig från Stenkvistaron-dellen, strax norr om Stenkvista kyrka, längs med väg 53, och avslutas vid avfarten mot Mälarsjukhuset. Totalt berörs en drygt fyra kilometer lång sträcka i nord-sydlig riktning. Bredden på utredningsområdet varierar mellan cirka 60 meter och drygt 500 meter (se figur 1).

Syfte och metod

Syfte

Det antikvariska syftet med den särskilda utredningen har varit att i enlighet med 2 kapitlet 11§ i Lagen (1988:950) om kulturminnen mm. fastställa om fast fornlämning berörs av det planerade arbetsföretaget. Den särskilda utredningen skall ge en fördjupad bild av fornlämningsbeståndet samt utgöra ett beslutsunderlag för Länsstyrelsens vidare handläggning av ärendet.

Metod

Utredningen är uppdelad i två etapper. I utredningens etapp 1 inhämtades information genom kart- och arkivstudier. I denna etapp har framförallt Fornminnesregistret (FMR), ekonomiska och topografiska kartan samt jordartskartan (SGU) utnyttjats. Vidare utfördes en analys av det äldre kartmaterial som finns över området (se kapitlet Det äldre kartmaterialet nedan). Syftet med kart- och arkivstudien var att kartlägga förutsättningarna för förhistorisk och historisk bebyggelse samt påvisa indikationer på fornlämningar i området. Omfattningen av och karaktären hos tidigare bebyggelser i området analyserades och sammanställdes i ett gemensamt digitaliserat kartunderlag. Detta underlag kompletterades med en fältinventering av hela utredningsområdet samt besiktning av tidigare kända fornlämningar i området och dess omgivningar.

Etapp 2 omfattade handgrävning av provrutor och sökschaktsgrävning. Sökschakten och provrutorna

förlades med utgångspunkt till de indikationer som framkommit i samband med etapp 1. Sökschakten öppnades med hjälp av grävmaskin och rensades med handredskap. Dokumentation och inmätning av de öppnade schakten, provrutorna, påträffade anläggningar och fynd gjordes såväl analogt som digitalt.

Kartor över de i utredningen berörda objekten och tidigare kända fornlämningar har framställts i ett digitaliserat informationsunderlag tillsammans med den anvisade utredningskorridoren som erhållits från Länsstyrelsen i Södermanlands län (bilaga 4-9).

Landskap

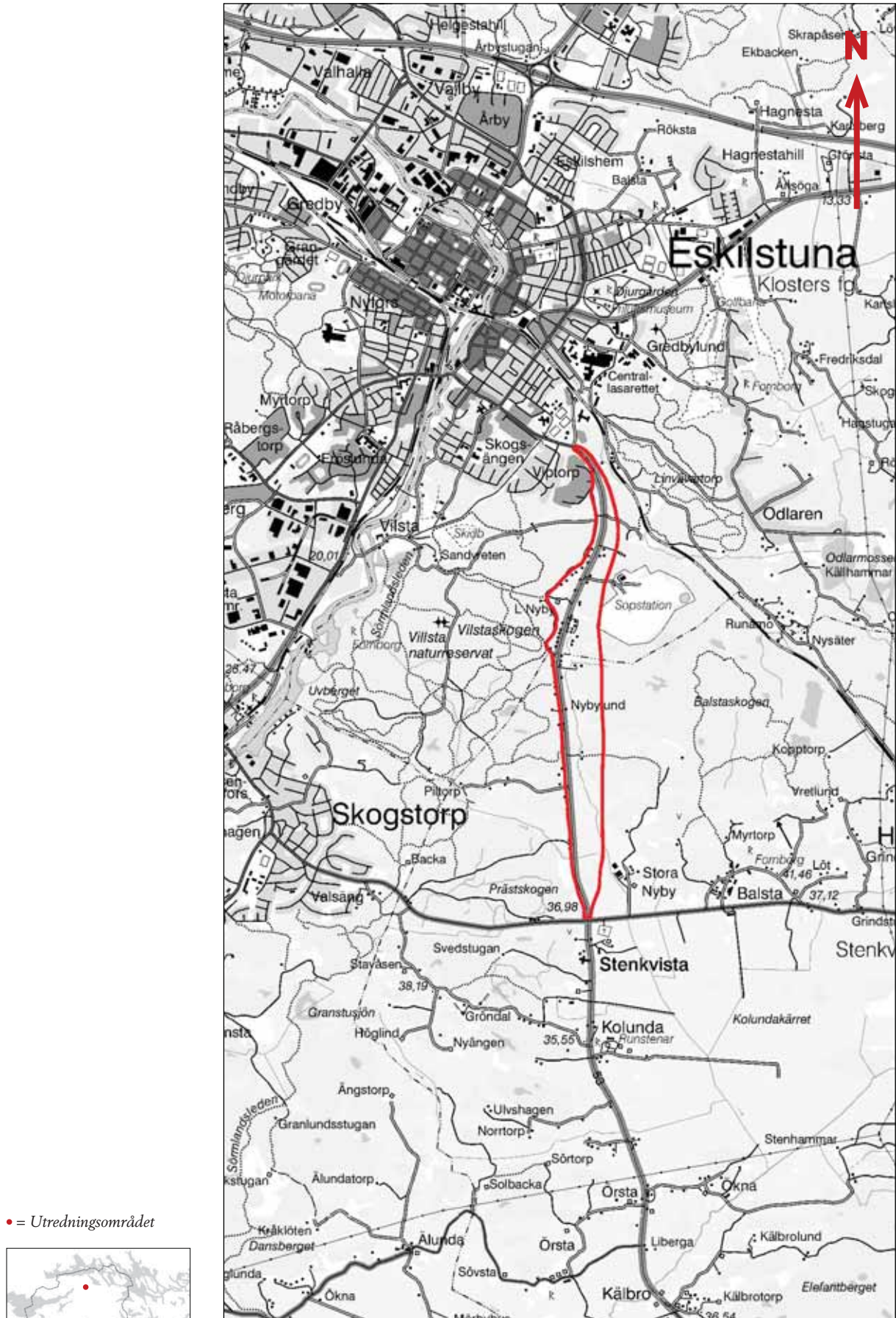
Natur

Utredningsområdet och den nuvarande väg 53 löper från söder och norrut, upp genom en nord-sydligt orienterad dalgång. Dalgången stiger successivt från cirka 30 meter över havet upp mot den höjdsträckning, vilken effektivt avskärmar Stenkvista med omgivningarna från Eskilstunaområdet. Dalgången omges av urberg med fickor av sandig moig morän, medan dalgångens botten innehåller lera samt ett större område med grovmo och sand (Supdisken). Höjdsträckningen, som framförallt utgörs av skogsbeklädd terräng varvat med berg i dagen och morän, varierar som högst mellan cirka 50-75 meter över havet. Från de östra delarna av detta höjdparti (Eklundaberget) rinner en mindre bäck genom ovan nämnda dalgång. Bäckens delar åkerytorna söderut i två delar och rinner slutligen ut i Kolundakärret. Utredningsområdets norra sträckning utgörs likaledes av varierad skogsterräng som successivt sluttar norrut, ned mot Eskilstunaåns dalgång. I hela utredningsområdet förekommer också flera större och mindre öst-västligt orienterade ändmoräner.

Strax söder om utredningsområdets södra delar ligger Kolundakärret, numera utdikad våtmark som till stora delar är uppodlad. Området är idag beläget cirka 30-35 meter över havet. Enligt Florin utgjorde Kolundakärret en från Östersjön tidigare avsnörd insjö, den så kallade Stenkvistasjön (Florin 1963, s. 133). Avsnörningen skall ha inträffat någon gång mellan 2000 f. Kr. och 1500 f. Kr. (1963, s. 133). Florin menar att Stenkvistasjön existerat som vattenspegel fram till senast 1000-talet f. Kr. och att den därefter endast utgjorts av restsjöar och smärre våtmarker (1963, s. 144).

Kultur

Inom det aktuella utredningsområdet har tidigare inga arkeologiska undersökningar utförts. Enligt Fornminnesregistret finns det mycket få kända fornlämningar i området. Intilliggande områden, det vill

Figur 1. Utdrag ur Gröna kartans blad, Eskilstuna 10H NO, med undersökningsområdet markerat med röd linje. Skala 1:50 000.

Figur 2 och 3. Utdrag ur häradskartan över Öster-Rekarne (till vänster, kartlagd 1897-98, kompletterad 1942) samt Generalstabskartans konceptkarta (till höger, upprättad 1852). Notera att landsvägen mellan Stenkvista och Eskilstuna stad förekommer i en äldre och en yngre version (tidigare väg 222, numera väg 53) på häradskartan. Den äldre vägen löper väster om, närmast parallellt, och sammanfaller delvis med den utritade landsvägen. Sannolikt har vägrätningen utförts under 1900-talets första hälft och utgör en av kompletteringarna daterade till 1942. På generalstabskartan finns endast den äldre sträckningen. Den äldre landsvägssträckningen kan spåras till 1670-talet, men är sannolikt ännu äldre (Axel-Nilsson et al. s.107, Bilaga 10.3). Skalar cirka 1:50 000.

Fig. 3. 65 möh

Fig. 4. 60 möh

Fig. 5. 55 möh

Fig. 6. 50 möh

Fig. 7. 45 möh

Fig. 8. 40 möh

Fig. 9. 35 möh

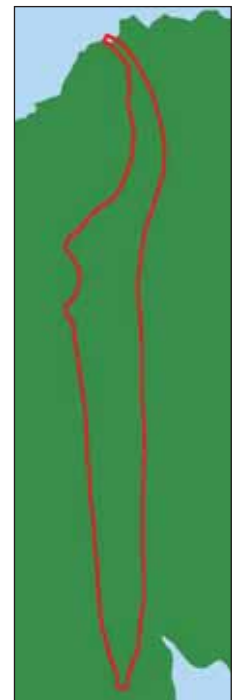

Fig. 10. 30 möh

Figur 3-10. Figureerna skildrar ett hypotetiskt förlopp gällande landhöjningen i det aktuella området (utredningsområdet är markerat med röd linje). Figur 3-10 illustrerar framförallt landskapets förändring från mellersta mesolitikum till senneolitikum (cirka 5500 - 2000 f. Kr. Möjligen kan figur 9 och 10 anses gälla även för äldre bronsålder (cirka 1800 - 1100 f. Kr.), men då endast den södra halvan av respektive karta. Den enda identifierbara förändringen från och med yngre bronsålder (cirka 1100 f. Kr.) fram till våra dagar är att Stenkvistasjön succesivt upphört att existera. Det bör emellertid understrykas att de generella vattennivåerna gällande bronsålder för Mälardalen ligger mellan ungefär 15 och 20 meter över havet. Stenkvistasjön har sannolikt avsnörts från omkringliggande vattensystem vid ett tidigare skede, varför den inte följer samma mönster (se även Wigren 1987, s. 67-68). Höjdkurvorna är digitaliserade med Gula kartan som underlag (1:20 000). Figureerna är sedan förminskade till skala 1:50 000.

säga Eskilstuna stad med omgivningar, innefattar emellertid mängder med lämningar från såväl förhistorisk tid som senare perioder.

Framförallt är de tidigare kända fornlämningarna inom utredningsområdet belägna i dess södra delar och skall sannolikt ses i relation till den idag kända bebyggelsen kring Stenkvista kyrka samt gårdarna Stora Nyby och Kolunda. I huvudsak rör det sig om lämningar från järnålder till historisk tid. Stenkvista gamla kyrka har sannolikt sitt ursprung i 1100-talet (Bohrn 1945, s. 4). I områdena kring kyrkan samt Kolunda gård finns flera kända runstenar (Sö 111 med flera). Enligt uppgifter från 1600-talet och senare (Peringskiöld med flera), skall dessutom ytterligare runstenar funnits i området (bland annat Sö 115, numera försvunnen, Brate & Wessén 1924-36, s. 86-87).

Ägora tillhörande Kolunda och Stenkvista prästgård sträcker sig idag in i det område som berörs av utredningsområdets södra delar. Stora Nyby, tidigare Nyby, respektive Prästgården och Kolunda går att belägga och lokalisera som gårdsenhet respektive byar redan på 1550-talet (Nevéus 1963, s. 232, Magnusson 2001, s. 199). Hellberg menar att Stora Nyby är en ur Stenkvista by utflyttad gård. Detta har förmodligen skett vid medeltidens slut (Hellberg 1963, s. 166). Stenkvista by omnämns i flera parallella medeltida källor, bland annat ett originaldiplom (6 dec. 1435, Riksarkivet; Hellberg 1963, s. 166) samt Eskilstuna klostrets jordebok från medeltidens slutskede (D8, Riksarkivet; Hellberg 1963,

s. 166). Enligt den sistnämnda källan ägde klostret jord i Stenkvista by. Den medeltida prästgården har varit ett av de hemman som klostret ägt. Detta indrogs emellertid till kronan i samband med reformationen. Före 1600-talets slut slogs prästgården samman med klostrets övriga hemman i området. Dessa hemman beskrivs som öde vid denna tidpunkt. Därmed var den medeltida byn definitivt upplöst (Hellberg 1963, s. 166-167).

Trots den låga frekvensen av kända järnåldersmiljöer såsom gravfält och ensamliggande stensättningar, finns goda förutsättningar för en bebyggelse från denna tidsperiod i utredningsområdets södra delar. Närheten till de tidigare nämnda medeltida enheterna med sin förekomst av ett relativt stort antal runstenar är ett argument. Gynnsamma topografiska, geologiska och agrara förutsättningar utgör ett annat.

Med anledning av de höga nivåerna över den nuvarande havsytan finns även förutsättningar för potentiella aktivitetsområden med anknytning till stenåldern. Cirka 3 kilometer öster om väg 53 ligger den tidigare undersökta senmesolitiska slagplatsen vid Odlaren (Raä 604, Neander 2000:11). Stenålderslokalen är, med utgångspunkt från 50/55-meterskurvan över den nuvarande havsnivån, belägen på en större isolerad landmassa (Åkerlund 1996, Fig. 5:33b, s. 121 samt Ekman och Hellberg 1994:18, Fig. 1, s. 4). Landmassans västra delar berör det nu aktuella utredningsområdet (se ovan, figur 5 och 6, s. 7). Denna landmassa, som bildade en

Figur 11. Objekt 14. Del av den norra delen av den äldre vägsträckningen som framkom vid utredningen.
Foto: Patrik Gustafsson.

större ö under mesolitikum, utgörs med andra ord av det höjdparti som nämndes inledningsvis. Något närmare, drygt en kilometer öster om väg 53, ligger Kalkbergstorp (Ekman och Hellberg 1994:18). Här finns ytterligare en undersökt mesolitisk lokal belägen inom ovan nämnda landmassa (Raä 603). Lämpliga aktivitetsytor med anknytning till neolitikum kan också finnas representerade. Enligt Florin har även fynd gjorts från såväl mellan- som senneolitikum. Vid Nyby har en båtyxa av sen typ påträffats (senneolitisk enligt Florin 1963, s. 132). Vidare omtalar han föremål av "...mellanneolitisk tjocknackig typ" vilka påträffats vid strandnära lägen intill nuvarande Kolundakärret (Florin 1963, s. 132).

Beskrivning av den särskilda utredningen

Inledning

När etapp 1 genomförts kunde det konstateras att utredningsområdet, från avfallstationen vid Lilla Nyby och norrut upp till Mälarsjukhuset, var mindre intressant ur antikvarisk synvinkel. Utredningsområdet öster om väg 53, längs med ovan nämnda sträcka, utgörs företrädesvis av hällemark varvat med smärre fickor av sankmark. Längst i norr mellan Nybylund och avfarten till Mälarsjukhuset är topografin kraftigt påverkad av sentida aktiviteter. Stora områden med dumpmassor och sprängsten samt urschaktade partier kunde konstateras. Detta

kan troligen sättas i samband med tidigare vägrätning av väg 53 samt bostads- och järnvägsbyggande. Väster om väg 52 ingår endast en smal remsa i utredningsområdet. Bortsett från ett parti hagmark längst i söder, består denna del i hög grad av befintlig villabebyggelse med omkringliggande trädgårdar. Vid Nystugan utvidgas utredningsområdet för att på så sätt även inbegripa en del av den gamla Malmköpingsvägen (se figur 2 och 3 samt objekt 13, s. 14). Denna del av den äldre vägsträckningen är grusad och fortfarande i bruk. Norr om denna utvidgning återgår utredningsområdet till en smal remsa, vilken löper längs med vägen. Topografin längs den sista sträckan, förbi bostadsområdet Viptorp, är kraftigt påverkad av sentida aktiviteter. Här iaktogs urschaktade områden samt mängder med sprängsten och dumpmassor. Den förändrade miljön i området här rör troligen primärt från byggnationen av Viptorp.

Dessa förutsättningar låg till grund för de prioriteringar som kom att styra utredningens etapp 2. Valet av placeringar av sökschakt samt provrutor koncentrerades till utredningsområdets södra halva. I detta område konstaterades det att förutsättningarna fanns för att identifiera såväl en förhistorisk som en historisk bebyggelse. Argumenten utgick både från det faktum att detta område ej i samma grad utsatts för sentida påverkan samt gynnsammare topografiska och ekonomiska kriterier. Med topografiska kriterier avses eventuella boplatser förutsättningar för en lokalisering i landskapet. Med ekonomiska dito, avses närings- och resursmässiga förutsättningar. Vidare spelade närheten till de få

Figur 12. Objekt 6. Del av ett kallmurat fundament tillhörigt en vattendriven såg- eller kvarnanläggning.
Foto: Patrik Gustafsson.

kända fornlämningarna inom utredningsområdet en viss roll.

Det äldre kartmaterialet

Över Stenkvista prästgård finns inte speciellt mycket äldre kartmaterial. Från 1700-talets första hälft finns en karta över ett antal mindre åkerstycken (akt 11) samt rågångsförrättningar i samband med avmätningar av grannfastigheterna (akt 23, 29 och 43). År 1825 upprättas en karta över en mindre del av prästgårdens äng och delar av gränsen mot Nyby.

Över Nyby upprättades en ägoavmätningsskarta år 1727 (akt 23) och år 1849 upprättades ytterligare en ägoavmätningsskarta (akt 65). På dessa kartor kan man se hur den gamla landsvägen mellan Stenkvista och Eskilstuna ringlade sig fram i landskapet. Vägen kantades i söder av Nybys västra åkergårde. Inom åkergårdet fanns tre större impediment som angavs som backar. Dessa impediment finns kvar i dagsläget. Norr om åkergårdet fanns en äng tillhörande Stenkvista prästgård. Norr om ängen vidtog Nybys hagmark som på 1865-års karta benämndes Nytorpshagen. Hagen angavs som omväxlande stenig och delvis beväxt med björkskog. Nytorp låg omedelbart öster om den gamla landsvägen och från torpet gick en väg genom hagmarken och vidare över ån in i Nybys inägomark och ner till bytomten i sydöst. Vid ån är en bro utträd på kartan.

Norr om Nytorpshagen låg Stora hagen och norr om denna en ängsmark benämnd Supdisken. Inom denna ängsmark, på en höjd, låg en byggnad som

troligen var en ängslada. Denna ängslada fanns även med på 1727-års karta. Väster om ängsmarken vid landsvägen låg torpet Ängsstugan och längre åt norr där landsvägen vek av in på Kloster sockenallmänning låg torpet Ekstugan.

Torpen fanns inte med på 1727-års karta. Torpen fanns dock med på generalstabskartan, karterad 1852, samt vid häradskartans upprättande i slutet av 1800-talet. Häradskartan är kartlagd åren 1897-98 och kompletterad 1942. Den nuvarande vägsträckningen finns medtagen tillsammans med den äldre, mer krokiga, vägsträckningen. Mellan åren 1849 och 1942 odlades även större delen av ängsmarken runt bäcken, Nytorpshagen och Stora hagen upp och angavs som åkermark på häradskartan. Dessa områden angavs på generalstabskartan som omväxlande, mindre öppna områden och skogsmark, vanligen lövskog. I samband med uppodlingen rätades även bäcken.

Norr om Nyby låg Klosters sockenallmänning som enligt generalstabskartan bestod av blandad skogsmark med mycket backar. Inom området fanns även fem torp, varav Lilla Nyby var det sydligaste. I anslutning till dessa angavs marken som öppen alternativt åkermark. På häradskartan har även järnvägen tillkommit.

Provrutor

Totalt öppnades 42 stycken rutor fördelade på 5 delområden (R-områden, se bilaga 5 och 6). Rutorna grävdes för hand och var meterstora med ett varie-

Figur 13. Objekt 11. Äldre röjningsröse påträffat i kanten av en äldre åkeryta i områdets södra delar.
Foto: Lars Norberg

rande djup. Placeringen av provrutorna utgick från två aspekter. De förlades till områden som bedömdes som svår- eller otillgängliga för traktorgrävaren. Vidare koncentrerades provrutorna till potentiella områden med anknytning till stenåldersaktiviteter. Lämningar från till exempel mesolitikum kan i utredningsskedet vara svårbedömda och svårfångade med grövre redskap såsom grävmaskinsavbaning i stenbunden moränmark.

R-område 1. Inom R-område 1 öppnades 13 stycken enmetersrutor. Djupet varierade mellan 0,2 och 0,4 meter. Höjden över havet varierar mellan cirka 35 och 40 meter. Området utgörs av kalhuggen moränmark i svag västsluttning med inslag av berg i dagen. Inga spår av förhistoriska eller senare aktiviteter kunde påvisas vid rutgrävningen.

R-område 2. Inom R-område 2 öppnades 7 stycken enmetersrutor. Djupet varierade mellan 0,1 och 0,3 meter. Höjden över havet varierar mellan cirka 40 och 45 meter. Området utgörs av en skogsklädd bergssluttning med inslag av moränmark. Här och var finns berg i dagen. Området utgörs av avsatser i västsluttning. Inga spår av förhistoriska eller senare aktiviteter kunde påvisas vid rutgrävningen.

R-område 3. Inom R-område 3 öppnades 6 stycken enmetersrutor. Djupet varierade mellan 0,1 och 0,3 meter. Höjden över havet varierar mellan cirka 35 och 40 meter. Området utgörs av en skogsklädd öst-västligt orienterad moränrygg. Under moränen framkom berg i dagen. Inga spår av förhistoriska aktiviteter kunde påvisas vid rutgrävningen. Däremot kunde en tidigare oregistrerad bebyggelse lämning identifieras. Lämningen, som sannolikt utgörs av en torplämning, består av en delvis murad och delvis kallmurad husgrund. Fynd av stortegel indikerar att lämningen härrör från 1700-1800-talet. I nära anslutning till torpet finns även rester av verksamhet som bör hänföras till 1900-talet, exempelvis en mindre gjuten källare med mera.

R-område 4. Inom R-område 4 öppnades 5 stycken enmetersrutor. Djupet varierade mellan 0,2 och 0,4 meter. Höjden över havet varierar mellan cirka 40 och 45 meter. Området utgörs av ett kalhugget blockrikt område med inslag av morän, silt och sand. Inga spår av förhistoriska eller senare aktiviteter kunde påvisas vid rutgrävningen.

R-område 5. Inom R-område 5 öppnades 11 stycken enmetersrutor. Djupet varierade mellan 0,1 och 0,3 meter. Höjden över havet varierar mellan cirka 40 och 45 meter. Området utgörs av en skogsklädd moränplatå. Platån avgränsas i öster av ett bergsmassiv (Eklundaberget) samt i väster av odlad åkermark. Här och var finns berg i dagen. Vid rutgrävningen påträffades ett markfast, cirka 0,5 meter

stort kvartsblock (se bilaga 6, objekt 1). Blocket utgjordes av näst intill uteslutande ren (opak) kvarts. I anslutning till blocket grävdes fyra meterstora rutor (R1-R4). Runtom blocket framkom varierande mängder med slagen kvarts innehållande såväl restprodukter som artefakter samt ett par knackstenar i granit (Fnr 1-41). För närmare bestämning av materialet se bilaga 3, Fyndregister. I R2 framkom även en nedgrävning/stolphål (A17). Anläggningen var nedgrävd i den omkringliggande sandiga och grusiga moränen. Fyllningen i anläggningen utgjordes av sand och grus med inslag av humus samt sot och kol. Två schakt (S3 och S4) öppnades strax norr om R1-R4. Inga ytterligare spår av förhistoriska aktiviteter kunde påvisas i dessa.

Schakt

Totalt öppnades 34 schakt fördelade på flera områden (se bilaga 4-6). Schakten öppnades med traktorgrävare samt rensades för hand. Schaktlängden varierade mellan cirka 3,7 och 14,4 meter medan bredden uppgick till ungefär 1,5 meter. Djupet varierade mellan cirka 0,2 och 0,4 meter. För information om schaktens innehåll, påträffade anläggningar och fynd med mera, hänvisas till nedan redovisade resultattabell (s. 14) samt schakttabellen (bilaga 1). Schaktens placering styrdes av framförallt gynnsamma topografiska lägen under skilda tidsperioder samt förlades i huvudsak till idag odlade åkerytor med några få undantag. Dessa undantag utgjordes av till åkermarken angränsande områden, till exempel åkerholmar et cetera.

Resultat

Objektbeskrivningar

Objekt 1, Boplats/slagplats. Området utgörs av en platå bestående av sandig och grusig morän. Beväxt med skog, företrädesvis gran samt enstaka tallar. I öster avgränsas området av ett bergsmassiv, Eklundaberget, i väster av odlad åkermark, Supdisken. I området öppnades såväl schakt (S3, S4) som enmetersrutor (R1-R4, R-område 5), varvid ett omfattande bearbetat kvartsmaterial och ett par knackstenar (F1-41) samt en nedgrävning/stolphål (A17) framkom. Kvarts materialet bestod av både artefakter och restprodukter. Läget samt fyndmaterialet motsäger inte en preliminär datering till stenålder och då eventuellt mesolitikum. Lämningen kan utgöra en isolerad slagplats, men spår av flera aktiviteter med till exempel boplatsanknytning kan misstänkas varför området bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 2, Boplats. Strax intill och väster om platån vid objekt 1 öppnades ett schakt (S2) ute i åkerytan. Området utgörs av lera med inslag av sandig

mo. Ytan avgränsas i väster av en bäck som sträcker sig i nord-sydlig riktning. I schaktet framkom tre stolphålsbottnar och två stolphål (A1-A5). Det topografiska läget samt närheten till objekt 1 gör att detta område kan betraktas som en gemensam aktivitetssyta. Bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

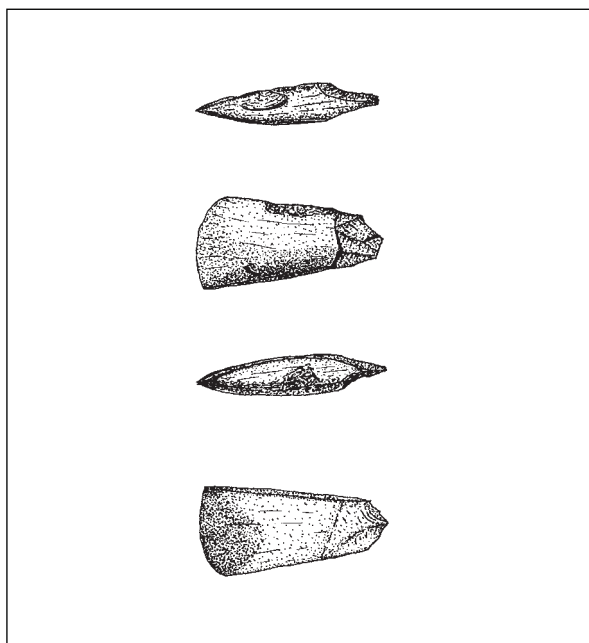
Objekt 3, Bebyggelselämning. Området utgörs av en skogsklädd öst-västligt orienterad moränrygg. På krönets västra del påträffades en bebyggelselämning. Lämnningen, som eventuellt utgörs av en torplämning, består av en delvis murad och delvis kallmurad, cirka 9,6 x 4,0 meter stor husgrund. Huslämnningen har inte kunnat identifieras i det äldre kartmaterialet. Däremot är den dokumenterad på Gula kartan (Skogstorp 10G:46), samt Ekonomiska kartan (Stenkvista 10G5i). Ur detta perspektiv är lämnningens status något oklar. Fynd av stortegel indikerar emellertid att lämnningen härrör från 1700-1800-talet. I närområdet öppnades två utredningsschakt (S6, S7) samt 6 provrutor. Inga spår av aktiviteter kunde konstateras vid dessa undersökningar. Bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 4, Boplats. Strax söder om objekt 3 öppnades tre schakt (S8, S9, S10) ute i den odlade åkerytan. Området utgörs av en svag sydvästsluttning innehållande lera med inslag av sandiga partier. I öster stiger området kraftigt mot ett bergsmassiv, i väster rinner en bäck. I ett av schakten (S8) påträffades två anläggningar, ett stolphål (A6) samt en

omgrävd nedgrävning fylld med sot och kol (A7). I schaktet iakttogs i övrigt ställvisa förekomster av kolpartiklar. Det topografiska läget samt närheten till objekt 5 gör att dessa områden kan betraktas som en möjlig gemensam aktivitetssyta. Bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 5, Boplats/Aktivitetssyta. Vid objekt 5 upptogs ett schakt (S13) vilket befanns vara tomt på lämningar. När platsen återigen inventerades vid ett senare tillfälle påträffades emellertid ett miniatyreggblad/miniatyryxa och ett kvartsavslag (F42, F43) i åkerytan strax intill schaktet. De båda fynden påträffades med cirka 1 decimeters mellanrum. Eftersom platsen ligger i närområdet till objekt 4 bör området ingå i en förundersökning vid en eventuell exploatering. Föremålet är slipat runt om och liknar mest en tväreggad yxa med spetsnackig form. Yxan är dock mycket liten, cirka 2,5 centimeter lång, varför miniatyreggblad är en alternativ benämning. Miniatyreggbladet/miniatyryxan indikerar en generell datering av aktiviteter i området till neolitikum, eventuellt mellan neolitikum (cirka 3300 f. Kr - 2350 f. Kr.). Även kvartsavslaget kan på grund av fyndomständigheterna sättas in i detta perspektiv.

Objekt 6 (Raä 52), Vattendriven såg/kvarn. Enligt FMR samt Ekonomiska kartan (Fornlämningsöversikten, Stenkvista 10G5i) utgör Raä 52 platsen för en vattendriven såg (muntlig uppgift, kryssmarkering, FMR) belägen i anslutning till en "uppmuddrad bäckfåra". Detta är emellertid inte korrekt. Läm-

Figur 14. F42, miniatyreggblad påträffat som lösfynd i åkerytan vid objekt 5. Skala 1:1. Teckning: Patrik Gustafsson.

ningen kunde vid inventering konstateras fysiskt och är belägen cirka 350 meter nordnordväst om dess tidigare angivna position (se bilaga 5, Objekt 6. Lämningens tidigare position är markerad tillsammans med Raä 52 inom parentes). Området utgörs av ett slybeväxt impediment intill bäcken. Området har i modern tid utnyttjats som upplag för mängder med odlingssten och är svårbesiktigat. Vidare har Tandlaåprojektet (enligt uppgift på en i området placerad informationsskylt) anlagt en damm i slutet av 1990-talet "på platsen för en äldre kvarndamm". Tandlaåprojektet är ett vattenvårdsprojekt som initierats och administreras av Eskilstuna kommuns miljöförvaltning. Vid inventeringstillfället kunde minst två sträckningar av upp till meterhöga kallmurade fundament eller murar iakttagas (se figur 12). Kallmurningen utgjordes av otuktad sten cirka 0,3- 0,7 meter stora. Fundamenten var orienterade i öst-västlig riktning, det ena i södra delen och det andra i den norra delen av det markerade området. Då området var svårbesiktigat var utsträckningen av de bägge fundamenten svårbedömd. Murarna uppgår dock till minst 10 meters längd, eventuellt mer. Fundamenten kan utgöra delar av fördämningsvallar eller andra byggnadskonstruktioner, såsom grundläggningsstenar till själv kvarnen. Området mellan fundamenten kan sannolikt innehålla fler lämningar relaterade till kvarn-/sågdriften. Lämningens funktion och datering är oklar. Inga uppgifter om kvarn- eller sågdrift kunde spåras i det äldre kartmaterialet. Vid en eventuell exploatering bör området förundersökas.

Objekt 7, Boplats. Cirka 30 meter om väg 52 öppnades ett schakt (S19) i den odlade åkerytan. Området sluttar mot öster och är svagt kuperat. Marktypen utgörs av lera med inslag av morän. I öster rinner en bäck. I schaktet påträffades en anläggning, ett stolphål (A9) innehållande lera med inslag av kol och humus. I schaktet iakttogs i övrigt enstaka kolpartiklar. Området bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 8, Boplats. Strax öster och söder om ett större impediment beläget ute i den odlade åkerytan öppnades två schakt (S17, S18). Området är svagt kuperat och utgörs företrädesvis av lera. I öster rinner en bäck. I ett av schakten (S17) påträffades en anläggning, ett stolphål (A8) innehållande lera med inslag av kol. I schaktet iakttogs i övrigt enstaka kolpartiklar. Området bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 9 + Raä 35, rundad stensättning, grav. Cirka 20 meter söder om Raä 35, belägen på en åkerholme i utredningsområdets södra delar, påträffades en oregelbunden stensättning vid inventering. Anläggningen, som är cirka 4,0 x 3,0 meter stor innehåller ett blandat material av cirka 0,3-0,5 meter stora

stenar. Ytorna omkring och emellan de bägge stensättningarna är steniga och slybevuxna, varför ytterligare gravkonstruktioner kan misstänkas. Området bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 10, Boplats. I utredningsområdets södra del finns en större granskogsbeväxt åkerholme. Åkerholmen ingår i ett större höjdparti, vilket även utgörs av åkermark. På detta höjdparti öppnades flera utredningsschakt (S25-S34) i vilka indikationer på förhistoriska aktiviteter framkom i hälften av schakten. I S25 påträffades delar av en cirka 7,0 meter lång ränna (A14). Rännan var mellan 0,3 och 0,4 meter bred samt upp till 0,3 meter djup. Botten var närmast rundad i profil. Rännan var nedgrävd i lera. I toppen av rännan iakttogs stora mängder sot, kol, skörbränd sten, bränd lera samt inslag av humus och små fragment av brända ben. För att närmare identifiera rännans karaktär lades ett mot anläggningens längdriktning vinkelrätt snitt. Vid undersökning av detta snitt framkom oörnerad keramik av förhistorisk karaktär samt rester av vad som preliminärt tolkats som magrad (ugns)fodring (F45, F46). Materialet i fodringen utgörs av rödaktig bränd, delvis sintrad lera med två vinkelställda plana ytor. Anläggningens (A14) preliminära tolkning är att den utgör en väggränna, vilken ingått i en huskonstruktion. Vidare skall det tilläggas att väggrännan aldrig schaktades fram i sin helhet. Endast de delar som här beskrivits dokumenterades.

Ytterligare boplatsrester framkom i S26, en cirka 1,5 x 1,0 meter stor, oregelbunden kulturlagerrest innehållande sot, kol och skörbränd sten (A12). I S28 framkom ett 1,0 x 0,5 meter stort sotigt skikt, tolkat som en kulturlagerrest (A13). Lagret innehöll skörbränd sten samt en bearbetad kvartsitkärna (F47). S29 öppnades inne i skogspartiet varvid ett stenskott stolphål och ett stөрhål kunde identifieras (A10, A11). I S31 framkom ett stөрhål samt ett stenskott stolphål (A15, A16). Vid avsökning av de omkringliggande åkerytorna påträffades desutom en bit hälleflinta samt en kvartsskrapa som lösfynd (F48, F49). Området bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 11, Röjningsrösen och stenröjda ytor. I kanten av och inne i det ovan nämnda skogspartiet identifierades fyra stycken röjningsrösen av äldre karaktär (se figur 13). Röjningsrösen är rundade och oregelbundna, cirka 2-3 meter i diameter och innehåller företrädesvis 0,2-0,4 meter stora stenar. Stenarna är väl nedsjunkna i jordytan. Rösen är delvis belägna på ett relativt stort avstånd från den idag odlade åkerytan. Området i anslutning till röjningsrösen, det vill säga, åkerholmens östra halva, utgörs av en relativt flack yta som ger ett stenröjt intryck (se markering, bilaga 4). Markslaget består

Resultattabell					
Objekt	Kategori	Snr/Rnr.	Källa	Status	Åtgärdsförslag vid exploatering
-	Boplatsläge	S1	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
2	Boplatsläge	S2	Inventering/utredningsgrävning	Fornlämning	Förundersökning
1	Boplatsläge/ slagplats	S3/R1-4	Inventering/utredningsgrävning	Fornlämning	Förundersökning
1	Boplatsläge/ slagplats	S4/R1-4	Inventering/utredningsgrävning	Fornlämning	Förundersökning
-	Boplatsläge	S5	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S6	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S7	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
3	Bebyggelse- lämning	-	Inventering/kartanalys	Fornlämning	Förundersökning
4	Boplatsläge	S8,S9	Inventering/utredningsgrävning	Fornlämning	Förundersökning
-	Boplatsläge	S10	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S11	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S12	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
5	Boplatsläge	S13	Inventering/utredningsgrävning	Fornlämning	Förundersökning
6	Såg-/Kvarn- lämning		FMR (Raä 52)/inventering	Fornlämning	Förundersökning
-	Boplatsläge	S14	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S15	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S16	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
8	Boplatsläge	S17,S18	Inventering/utredningsgrävning	Fornlämning	Förundersökning
7	Boplatsläge	S19	Inventering/utredningsgrävning	Fornlämning	Förundersökning
-	Boplatsläge	S20	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S21	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S22	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S23	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
-	Boplatsläge	S24	Inventering/utredningsgrävning	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
9	Grav	-	FMR (Raä 35)/inventering	Fornlämning	Förundersökning
10	Boplatsläge	S25,S26, S27,S28, S29,S30 S31,S32 S33,S34	Inventering/utredningsgrävning	Fornlämning	Förundersökning
11	Röjningsrösen/ Röjda ytor	-	Inventering	Fornlämning	Förundersökning
12	Grav	-	Inventering	Fornlämning	Förundersökning
13	Äldre väg	-	Historisk kartanalys/inventering	Fornlämning	Förundersökning
14	Fångstgrop	-	FMR/Inventering	Fornlämning	Förundersökning
15	Traditionsföreteelse		FMR (Raä 428)	Fornlämning	Dokumentation

av silt med ett inslag av mindre stenar och kan ha utgjort en välanpassad yta för lättare jordbruk. Området bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 12, Rundad stensättning, grav. Cirka 100 meter sydsydost om ovan nämnda åkerholme finns ytterligare en åkerholme. På krönet av detta impe-

diment påträffades en rundad stensättning vid inventering. Anläggningen, som är cirka 4,0 x 4,0 meter stor innehåller ett blandat material av cirka 0,3-0,5 meter stora stenar. Anläggningen och dess närområde bör förundersökas vid en eventuell exploatering. Knappt 200 meter sydväst om objekt 12 finns Raä 38, en ensamliggande stensättning i krönläge. Graven är emellertid belägen utanför

utredningsområdet (se bilaga 4). Ytterligare två lämningar finns i utredningsområdets närhet. Bägge ligger dock väl utanför utredningsområdet. Raä 34 och 37 utgörs bägge av bebyggelseämningar, närmare bestämt torpgrunder (se bilaga 4).

Objekt 13, Äldre vägsträckning. Vid genomgång av det äldre kartmaterialet konstaterades att den gamla Malmköpingsvägen (väg 222, numera väg 53), det vill säga landsvägen mellan Eskilstuna och Nyköping slingrade sig på ömse sidor om den befintliga väg 53. På häradskartan löper den äldre vägen väster om, närmast parallellt, och sammanfaller delvis med den utträtade landsvägen. På generalstabskartan finns endast den äldre sträckningen. Den äldre landsvägssträckningen kan spåras till 1670-talet, men är sannolikt ännu äldre (Axel-Nilsson et al. s. 107, bilaga 10.3). Vid inventeringen konstaterades att en äldre och varaktigt övergiven del av vägsträckningen kunde iakttas på ömse sidor om den befintliga väg 53 (se bilaga 4, objekt 13). Den södra av dessa vägsträckningar sträcker sig söder om Stenkvisarondellen och har sannolikt löpt fram till området för Stenkvista gamla kyrka. Vägens orientering förbi läget för den idag rivna 1100-talskyrkan gör att man kan förmoda att vägen haft denna sträckning även under medeltiden. Delar av vägsträckningen bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 14/Raä 36, fångstgrop. Centralt placerad, på den tidigare nämnda åkerholmen vid objekt 10, finns sedan tidigare en fångstgrop registrerad. Fångstgropen är cirka 5 meter i diameter och 1,3 meter djup. Runtom gropen är en 1,5-2,0 meter stor och upptill 0,3 meter hög vall. Fångstgropens sidor respektive botten är delvis klädda med sten. Anläggningen och dess närområde bör förundersökas vid en eventuell exploatering.

Objekt 15/Raä 428, traditionsföreteelse. Objektet är beläget väster om den nuvarande vägsträckningen i utredningsområdets norra halva. Objektet utgörs av en flat jordfast sten, cirka 0,4 x 0,3 meter stor. Enligt traditionen skall drottning Kristina ha använt sig av stenen då hon skulle bestiga sin häst efter rast vid den närbelägna Nystugan. Objektet bör dokumenteras vid en eventuell exploatering av området.

Hänvisningar

Otryckta källor

Fornminnesregistret (FMR), Riksantikvarieämbetet.

Sörmlands museums arkiv.

Tryckta källor

Axel-Nilsson, H. et al. 1979. *Vägar i Södermanlands län. Väginventering 1977-1978, allmänna vägar.* Södermanlands museum. Rapport 2 Nyköping.

Bohrn, E. 1945. Stenkvista kyrka. *Sörmländska kyrkor.* Fjärde bandet. Red. I. Schnell. Södermanlands hembygdsförbund. Eskilstuna.

Brate, E. & Wessén, E. 1924-36. *Södermanlands runinskrifter.* Band I. Stockholm.

Ekman, T. & Hellberg, K. 1994. *Kalkbergstorp.* Arkeologisk förundersökning. RAÄ UV-Stockholm, rapport 1994:18. Stockholm.

Florin, S. 1963. Land och vatten i forntiden. *Stenkvista. En socken i Södermanland.* Årila kommun. Uppsala.

Magnusson, U. & Ohlsson B-E. 2001. Makten över jorden. *Eskilstuna historia. Städerna och landsbygden från 1500-talet till 1830-talet.* Del 2. Red. B-E. Ohlsson. Projektet Eskilstuna historia. Eskilstuna kommun. Örebro.

Neander, K. 2000. *En mesolitisk slagplats vid Odlaren.* Arkeologisk undersökning. RAÄ UV-Mitt, rapport 2000:11. Stockholm.

Nevéus, C. 1963. Jord och gård under 1500-tal och 1600-tal. *Stenkvista. En socken i Södermanland.* Årila kommun. Uppsala.

Wigren, S. 1987. *Sörmländsk bronsåldersbygd. En studie av tidiga centrumbildningar daterade med termoluminiscens.* Theses and papers in North-European Archaeology 16. Stockholm. Diss.

Kartmaterial

Lantmäteriverketsarkiv, Nyköping

Nyby:

Akt 23. Ägomätning och beskrivning av rågången, upprättad år 1727.

Akt 43. Rågångsförrättning mellan Nyby, Balsta, Stenkvista Prästgård m. fl., upprättad 1774.

Akt 65. Ägomätning upprättad år 1849.

Stenkvista Prästgård:

Akt 11. Ägomätning, Linda upprättad 1727.

Akt 29. Rågångsförrättning mot Kolunda samt uppmätning av äng, upprättad 1752.

Akt 57. Delning av åker och äng.

Övriga:

Generalstabskartan, blad 74. Västerås. Upprättad 1852.

Karta öfver Öster-Rekarne härad. 1903. Häradet kartlagdt åren 1897-98. Kompletterad år 1942.

Ekonomisk karta över Sverige, Eskilstuna 10G6i samt Stenkvista 10G5i (Fornlämningsöversikten). Skala 1:10 000. Lantmäteriverket. 1988. Gävle.

Jordartskartan; 10G Eskilstuna NO; Serie Ae nr 103. Sveriges geologiska undersökning (SGU). 1989. Uppsala.

Gröna kartan; Eskilstuna 10G NO, Skala 1:50 000. Lantmäteriverket. 1996. Gävle.

Gula kartan; Eskilstuna 10G:66 samt Skogstorp 10G:46. Skala 1:20 000. Lantmäteriverket. 1989. Gävle.

Administrativa uppgifter

Rapporten ingår i Sörmlands museums rapportserie: Väg 53 - infart Eskilstuna. Arkeologiska meddelanden 2001:05.

Sörmlands museums dnr: KUS01270

Länsstyrelsens dnr: 220-5694-2001

Tid för undersökningen: 010823-011012

Personal: Patrik Gustafsson, Lars Norberg. Analys och genomgång av äldre kartmaterial: Fredrik Engman.

Belägenhet: x6577651 y1541391

Eskilstuna 10G6i samt Stenkvista 10G5i. Ekonomisk karta över Sverige. Skala 1:10 000.

Lantmäteriverket, 1988. Gävle.

Koordinatsystem: 2,5GON V 1938

Höjdsystem: Eskilstuna Stad

Undersökt yta: 648,5 m²

Dokumentationsmaterial förvaras i Sörmlands museums arkiv. Fynd med nr 1-49 förvaras vid Sörmlands museum tills fyndfördelning sker.

Teckenförklaringar

	Område med ytterligare möjliga fornlämningar		
	Område med grävda provrutor		
	Såg- / Kvarnlämning		
	Bebyggelse lämning		
	Röjda ytor		
	Schakt utan lämningar		Gräns för utredningsområde
	Schakt med lämningar		Äldre vägsträckning
	Provrutor med lämningar		
	Fyndplats	OBJEKT 12	Objektnummer
	Röjningsröse		
	Grav/stensättning	RAÄ38	Fornlämningsnummer
	Tidigare känd fornlämning	F49	Fyndnummer

Bilagor

1. Schakttabell

Schakt	Storlek och djup	Anläggningar/Fynd	Objekt	Terräng/lagerföljd
1	ca 9,2 x 1,5 x 0,4	-		Åkermark; ploggång, därunder sandig mo med inslag av lera.
2	ca 9,8 x 1,5 x 0,4 m	A1-A5	2	Åkermark; ploggång, därunder lera med ställvisa förekomster av sandig mo. Rikligt med kolpartiklar.
3	ca 3,7 x 1,5 x 0,3	-	1	Skogsmark; torv, därunder sandig och grusig morän. Ca 0,05-0,4 m. st. stenar.
4	ca 3,7 x 1,5 x 0,3	-	1	Skogsmark; torv, därunder sandig och grusig morän. Ca 0,05-0,4 m. st. stenar.
5	ca 8,5 x 1,5 x 0,3	-	-	Åkermark; ploggång, därunder lera med inslag av sand och grus.
6	ca 6,7 x 1,5 x 0,3	-	-	Fd. skogsmark; torv, därunder påfört grus och sten. I botten lera.
7	ca 6,6 x 1,5 x 0,2	-	3	Skogsmark; torv, därunder sandig och grusig morän. I botten stenhäll.
8	ca 13,0 x 1,5 x 0,4	A6, A7	4	Åkermark; ploggång, därunder lera. Enstaka kolpartiklar.
9	ca 12,6 x 1,5 x 0,3	-	4	Åkermark; ploggång, därunder sand med inslag av silt och lera.
10	ca 6,6 x 1,5 x 0,4	-	-	Åkermark; ploggång, därunder lera.
11	ca 7,9 x 1,5 x 0,4	-	-	Åkermark; ploggång, därunder lera.
12	ca 8,3 x 1,5 x 0,4	-	-	Åkermark; ploggång, därunder lera.
13	ca 7,6 x 1,5 x 0,3	-	5	Åkermark; ploggång, därunder sandig morän med inslag av silt, grus och mindre stenar.
14	ca 11,3 x 1,5 x 0,3	-	-	Åkermark; ploggång, därunder lera.
15	ca 8,2 x 1,5 x 0,4	-	-	Åkermark; ploggång, därunder sand och grus. Under detta lera.
16	ca 8,3 x 1,5 x 0,4	-	-	Åkermark; ploggång, därunder lera och enstaka större stenar.
17	ca 14,5 x 1,5 x 0,4	A8	8	Åkermark; ploggång, därunder lera med inslag av humus.
18	ca 7,5 x 1,5 x 0,3	-	8	Åkermark; ploggång, därunder lera. I botten rikligt med ca 0,2-0,5 m. st. stenar
19	ca 8,0 x 1,5 x 0,3	A9	7	Åkermark; ploggång, därunder lera och morän. Inslag av 0,05-0,3 m. st. stenar.
20	ca 9,7 x 1,5 x 0,3	-	-	Åkermark; ploggång, därunder lera.
21	ca 14,0 x 1,5 x 0,3	-	-	Åkermark; ploggång, därunder lera. Ca 0,3-0,7 m. st. stenar.
22	ca 6,4 x 1,5 x 0,3	-	-	Skogsmark; torv, därunder sandig och grusig morän.
23	ca 9,3 x 1,5 x 0,4	-	-	Hagmark; ploggång, därunder lera.
24	ca 8,1 x 1,5 x 0,4	-	-	Hagmark; ploggång, därunder lera.
25	ca 14,4 x 1,5 x 0,3	A14, F45-46	10	Åkermark; ploggång, därunder lera. Rikliga inslag av kolstänk samt bränd lera.
26	ca 11,3 x 1,5 x 0,4	A12	10	Åkermark; ploggång, därunder lera. Ställvisa inslag av sot och kol.
27	ca 9,3 x 1,5 x 0,3	-	10	Åkermark; ploggång, därunder lera.
28	ca 11,1 x 1,5 x 0,4	A13, F47	10	Åkermark; ploggång, därunder lera. Ställvisa inslag av sot och kol.
29	ca 11,4 x 1,5 x 0,3	A10, A11	10/11	Skogsmark; torv, därunder silt med inslag av lera. Enstaka 0,2 m. st. stenar.

Schakt	Storlek och djup	Anläggningar/Fynd	Objekt	Terräng/lagerföljd
30	ca 10,5 x 1,5 x 0,3	-	10	Åkermark; ploggång, därunder lera.
31	ca 6,3 x 1,5 x 0,3	A15, A16	10	Åkermark; ploggång, därunder lera. Inslag av enstaka kolpartiklar och bränd lera.
32	ca 6,4 x 1,5 x 0,2	-	10/11	Skogsmark; torv, därunder sandig och grusig morän med inslag av silt.
33	ca 9,5 x 1,5 x 0,3	-	10	Åkermark; ploggång, därunder lera.
34	ca 9,7 x 1,5 x 0,3	-	10	Åkermark; ploggång, därunder lera.

2. Anläggningsregister

Anr	x	y	z	Typ	Mått	Snr/Rnr	Lagerföljd/fyllning/utseende
1	748,10	257,15	35,80	Stolphål	0,16 x 0,14 st och 0,1 m dj	S2	Fyllning av sand och mo med inslag av humus. Ned-rävd i sandig mo. Rundad i plan med skålad botten i sektion.
2	747,10	257,95	35,78	Stolphål	0,38 x 0,35 m st och 0,2 m dj	S2	Fyllning av sand och mo med inslag av humus, sot och kol. Nedgrävd i sandig mo. Rundad i plan med spetsig botten i sektion.
3	744,35	257,32	35,83	Stolphålsbotten	0,16 m i diam och 0,10 m dj	S2	Fyllning av sand med inslag av humus och kolpartiklar. Nedgrävd i sandig mo. Rundad i plan med spetsig botten i sektion.
4	744,01	257,65	35,80	Stolphålsbotten	0,10 m i diam och 0,8 m dj	S2	Fyllning av sand med inslag av humus och kolpartiklar. Nedgrävd i sandig mo. Rundad i plan med plan botten i sektion.
5	743,35	258,41	35,79	Stolphålsbotten	0,2 m i diam och 0,6 m. dj.	S2	Fyllning av sand med inslag av humus och kolpartiklar. Nedgrävd i sandig mo. Rundad i plan med plan botten i sektion.
6	062,96	367,45	35,92	Stolphål	0,16 m i diam och 0,1 m dj	S8	Fyllning av sand och lera med inslag av humus. Nedgrävd i lera. Rundad i plan med rundad botten i sektion.
7	062,20	367,50	35,89	Nedgrävning	0,65 x 0,4 m st och 0,5 m dj	S8	Fyllning av sand och lera med ställvisa, skiktade förekomster av humus, sot och kol. Omgrävd. Nedgrävd i lera. Oval i plan med rundad botten i sektion.
8	613,12	469,20	30,75	Stolphål	0,4 x 0,3 m st och 0,2 m dj	S17	Fyllning av lera med inslag av humus och kolpartiklar. Nedgrävd i lera. Rundad i plan med rundad botten i sektion.
9	707,90	321,92	31,50	Stolphål	0,25 m i diam och 0,14 m dj	S19	Fyllning av lera med inslag av kolpartiklar och humus. Nedgrävd i lera med inslag av morän. Rundad i plan med plan botten i profil.
10	040,33	435,51	29,55	Stolphål	0,20 m i diam och 0,15 m dj	S29	Fyllning av silt och lera med inslag av humus och kolpartiklar. Stenskott. Nedgrävt i silt. Rundad i plan med rundad botten i sektion.
11	041,15	436,36	29,52	Störhål	0,1 m i diam och 0,15 m dj	S29	Fyllning av silt med inslag av humus och kolpartiklar. Nedgrävt i silt. Rundad i plan med spetsig botten i sektion.
12	404,50	074,40	29,20	Kulturlager	0,8 x 0,4 m st och 0,05 m dj	S26	Fyllning av lera med inslag av humus, sot och kol. Avsatt på lera. Oregelbunden form i plan och profil.
13	081,61	443,93	29,96	Kulturlager	0,7 x 0,4 m st och 0,1 m dj	S28	Fyllning av lera med inslag av humus, sot och kol och skörbränd sten. I anslutning till lagret påträffades en bearbetad kvartsitkärna (F47). Avsatt på lera. Oregelbunden form i plan och profil.

Anr	x	y	z	Typ	Mått	Snr/Rnr	Fyllning/lagerföljd/utseende
14	071,54	383,53	28,65	Väggränna	7,0 m x 0,4 m st och 0,3 m dj	S25	Fyllning av lera med ett rikligt inslag av sot, kol, skörbränd sten, bränd lera. Sparsamma förekomster av brända ben. Förekomster av (ugns)fodring och keramik (F45, F46). Nedgrävd i lera. I plan varierade bredden mellan 0,3 och 0,4 m. Rundad botten i sektion.
15	983,62	476,33	27,91	Störhål	0,1 m i diam och 0,12 m dj	S31	Fyllning av lera med inslag av humus och rikligt med kol. Nedgrävd i lera. Rundad i plan med rundad botten i sektion.
16	982,11	476,92	27,89	Stolphål	0,24 m i diam och 0,2 m dj	S31	Fyllning av lera med inslag av humus och rikligt med kol. Nedgrävd i lera. Stenskott. Rundad i plan med rundad botten i sektion.
17	875,58	390,56	42,45	Nedgrävning/stolphål	0,4 m i diam och 0,4 m dj	R2	Fyllning av sand och grus med inslag av sot, kol och humus. Nedgrävd i sandig och grusig morän.

3. Fyndregister

Fnr	xkoord	ykoord	ztop	Snr	Rnr	Sakord	Antal	Antal frag	Vikt (g)	Material	Längd (mm)	Bredd (mm)	Tjocklek(mm)	Anmärkning
1	874,70	389,94	42,50	-	2	Kärna	1	1	92	Kvarts	66	44	31	Plattform m. städ
2	874,70	389,94	42,50	-	2	Kvarts	2	2	49	Kvarts	43	43	32	Frihand, kross
3	874,70	389,94	42,50	-	2	Avslag	1	1	1	Kvarts	14	10	6	Bipolär
4	874,70	389,94	42,50	-	2	Avslag	1	1	1	Kvarts	12	6	4	Plattform m. städ, medial
5	874,70	389,94	42,50	-	2	Avslag	1	1	1	Kvarts	20	17	5	Plattform m. städ, helt, enkelt V/H
6	874,70	389,94	42,50	-	2	Skrapa	1	1	52	Kvarts	53	40	21	Frihand, retusch, helt
7	874,70	389,94	42,50	-	2	Skrapa	1	1	39	Kvarts	70	35	19	Plattform m. städ, retusch, helt
8	874,70	389,94	42,50	-	1	Pilspets	1	1	1	Kvarts	14	8	3	Plattform m. städ, retusch, proximal, stegfraktur
9	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	7	16	16	Kvarts	24	21	13	Kross
10	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	5	103	103	Kvarts	73	43	24	Frihand, helt
11	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	2	2	2	Kvarts	13	12	5	Plattform m. städ, distal
12	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	3	3	3	Kvarts	22	10	7	Plattform m. städ, enkelt V/H
13	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	26	5	5	Kvarts				Splitter
14	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	5	4	4	Kvarts	21	8	7	Bipolär, helt
15	874,70	389,94	42,50	-	1	Kärna	3	11	11	Kvarts	34	14	10	Bipolär
16	874,70	389,94	42,50	-	1	Kärna	1	13	13	Kvarts	40	23	17	Plattform m. städ
17	874,70	389,94	42,50	-	1	Mikrospån	6	2	2	Kvarts	16	6	2	Plattform m. städ, helt
18	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	14	10	10	Kvarts	23	14	6	Plattform m. städ, helt
19	874,70	389,94	42,50	-	1	Skrapa	1	6	6	Kvarts	32	22	7	Plattform m. städ, retusch, proximal
20	874,70	388,94	42,50	-	2	Avslag	1	57	57	Kvarts	52	50	27	Frihand, helt
21	874,70	388,94	42,50	-	2	Kärna	2	117	117	Kvarts	61	46	32	Bipolär
22	873,70	389,94	42,50	-	3	Kärna	1	77	77	Kvarts	72	37	22	Frihand
23	873,70	389,94	42,50	-	3	Kärna	2	7	7	Kvarts	36	11	9	Bipolär
24	873,70	389,94	42,50	-	3	Avslag	2	4	4	Kvarts	27	10	9	Bipolär, helt
25	873,70	389,94	42,50	-	3	Avslag	4	19	19	Kvarts	34	23	14	Frihand, helt
26	873,70	389,94	42,50	-	3	Avslag	2	2	2	Kvarts	20	12	4	Plattform m. städ, enkelt V/H
27	873,70	389,94	42,50	-	3	Avslag	1	1	1	Kvarts	21	10	4	Plattform m. städ, helt

Fnr	xkoord	ykoord	ztop	Snr	Rnr	Sakord	Antal	Antal frag	Vikt (g)	Material	Längd (mm)	Bredd (mm)	Tjocklek(mm)	Anmärkning
28	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	5	52	52	Kvarts	47	31	19	Frihand, helt
29	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	2	4	4	Kvarts	19	19	6	Plattform m. städ, distal
30	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	5	6	6	Kvarts	27	16	10	Plattform m. städ, helt
31	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	6	1	1	Kvarts				Splitter
32	874,70	389,94	42,50	-	1	Kärna	2	45	45	Kvarts	43	39	19	Plattform m. städ
33	874,70	389,94	42,50	-	1	Avslag	4	29	29	Kvarts	45	25	22	Kross
34	874,70	388,94	42,50	-	2	Knacksten	1	285	285	Granit	65	53	52	Frihand
35	874,70	388,94	42,50	-	2	Knacksten	1	152	152	Granit	62	43	43	Bipolär
36	874,70	389,94	42,50	-	2	Avslag	6	26	26	Kvarts	34	25	20	Kross
37	874,70	389,94	42,50	-	2	Kärna	2	21	21	Kvarts	40	23	14	Bipolär
38	874,70	389,94	42,50	-	2	Avslag	3	5	5	Kvarts	22	14	8	Bipolär, helt
39	874,70	389,94	42,50	-	2	Kärna	1	64	64	Kvarts	41	40	38	Plattform m. städ
40	874,70	389,94	42,50	-	2	Avslag	3	24	24	Kvarts	46	23	14	Frihand, helt
41	874,70	389,94	42,50	-	2	Avslag	4	4	4	Kvarts	26	16	5	Plattform m. städ, helt
42	006,50	006,50	35,50	-	-	Miniatyreggblad	1	2	2	Grönsten	24	13	5	Lösfynd, tväreggad med en spetsnackliknande form.
43	006,50	006,50	35,50	-	-	Avslag	1	4	4	Kvarts	23	18	8	Lösfynd, Plattform m. städ, helt
44	109,10	347,70	38,20	-	-	Tegel	1	1065	1065					Stortegel
45	071,50	383,50	28,60	14	-	Ugnsfodring?	1	13	127				30	Magrad, reducerad, sintrad.
46	071,50	383,50	28,60	14	-	Keramik		30	62				9	Magrad, reducerad, slammad, struken.
47	081,60	443,9	29,30	27	-	Kärna	1	430	430	Kvartsit	89	67	48	Frihand
48	136,60	429,90	28,48	-	-	Avslag	1	8	8	Hälleflinta	32	21	13	Lösfynd, Plattform m. städ, medial
49	969,80	358,90	28,80	-	-	Skrapa	1	16	16	Kvarts	38	38	12	Lösfynd, Plattform m. städ, retusch